

Kongresszustól kongresszushoz ível most a magyar politikai közvélemény figyelme, s teljesen természetes, hogy ilyen időszakban a megszokottnál több szó esik a pártokról, amely egyrészt az elmúlt négy esztendő mérlegét kívánja megvonni legfelsőbb fórumán, másrészt a feladatok elemzésére és jövőbe mutató határozatok meghozatalára készül. Számos helyen megkérdézik mostanában elvtársak, de pártönkivüliek is: *hol tartunk tulajdonképpen a IX. kongresszus határozatának azzal a lényeges követelményével, hogy fejlődésünk kulcskérdése a párt vezető szerepének további erősítése?* A téma mindig időszerű, mert ez fejlődésünk egyik alapfeltétele. Mind a pártion belüli, mind az általános közvélemény nyugodt afelől, hogy pártunk jól teljesíti vezetői hivatását. Bizonyos helyeken mégis felmerül, hogy ebből az elvből talán csak a betű él; mintha éppen fordított folyamat ment volna végbe társadalmunkban, amikor a demokratizmust szélesítettük, az önállóságot növeltük.

A kérdést nem lehet kézlegyintéssel elintézni, hiszen egyrészt jóindulatú aggodásból fakad, másrészt igen időszerű tennivalókkal áll összefüggésben. Summásan megállapíthatjuk ugyan, hogy a IX. kongresszus erre vonatkozó határozatát becsülettel végrehajtottuk mind az országban, mind a mi megyénkben, Csongrádban. Társadalmi életünk bármely területét vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a fejlődés dinamikus, és ennek forrása a IX. kongresszus, illetve a megyei pártértekezlet ezzel összefüggő határozata.

Ha csak megyénk gazdasági és társadalmi fejlődését tekintjük is, kétségtelenül egyik legnagyobb társadalmi tett volt a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése, ami megyénkben is hatékonyabbá tette a gazdálkodást. De más példák is bizonyítanak, 1966-ban például még éppen csak hogy az első fűtőtoronyokat állították az olajbányászok, és most az évi egymillió tonna olaj kitermeléséhez közelítenek. Az iparfejlesztés felgyorsult, megvalósult pártértekezletünknek az a határozata, hogy Szeged, Hódmezővásárhely és Szentes mellett a megye kevésbé iparosított két városára, Makóra és Csongrádra is több figyelmet fordítsunk az ipartelepítésben. Ami négy-öt évvel ezelőtt a termelőszövetkezeti mozgásban élen járónak, példamutatónak minősült, ma az átlagot jelenti. A munkások és alkalmazottak keresete akkor megyénkben még lényegesen elmaradt az országos átlagtól, de máig erősen megközelítette azt.

A párt vezető szerepének érvényesülése nélkül lehetetlen lett volna megvalósítani határozatait. Tekintélyének növekedése nélkül nem számíthatnánk a IX. kongresszus óta közel háromezer új párttagot Csongrád megyében.

Honnan taplátkozhatnak mégis olyan aggodalmak, hogy a párt „elengedte a gyeplőt” és engedékenységet tanúsított?

Újra csak vissza kell kanyarodni a IX. kongresszushoz, hogy a válasz és a cáfolat alapos legyen. A kérdés megítélésében elsőrangú mérce az lehet: milyen mértékben valósul meg a párt politikája? A gazdaságban, az állami életben, a kultúrában, vagyis teljes társadalmi szélességben bizonyítható, hogy a párt határozatok szellemében cselekedett népünk. Ez akkor is vitathatatlan és igaz, ha egyes területeken ellentmondások is keletkeztek, hibák is felbukkantak. Szemléletbeli el-

ménye volt a kongresszusnak Lenin születése 100. évfordulója emlékének szentelt ülésszak. Itt a szovjet szociológusok mellett amerikai, francia, olasz szociológusok is egyértelműen bizonyították, hogy a jövő tervezése témában mind elméleti, mind gyakorlati vonatkozásban Lenin egyike a legkiemelkedőbb egyéniségeknek. Lenin munkásságából számos igen hasznos elméleti, metodológiai és gyakorlati tapasztalat szűrhető le napjaink és a jövő szociológusai számára is.

A várnai szociológiai világkongresszus korszakalkotó, új tudományos felfedezéseket ugyan nem produkált. De mégis hozzájárult a szociológia fejlődéséhez és sokat tett a jövő szociológiájának előrehaladásáért olyan értelemben, hogy itt mód nyílt az üléstermeken kívül is a szociológusok találkozásaira, olyan kapcsolatfelvételekre, tapasztalat- és ismeretátadásokra, amelyek termékenyítően hatnak a szociológia további kibontakozására.

Minden nemzetközi kongresszussal kapcsolatban szükséges szólni a szervezés és a rendezés színvonaláról. A

baráti bolgár nép nagy vendégszeretetről tett tanúbizonyságot és a szervezés követelményeinek is eleget tett. A kongresszus eseményeinek fő helye, mondhatnánk centruma, az újonnan épült, nagyon szép, korszerű és hatalmas sport- és kultúrpalota volt. Ez az építmény felveszi a versenyt Európában hasonló célú épületével és mi, magyarok sajnálhatjuk, hogy nemcsak egyetlen vidéki városunk, de a főváros sem rendelkezik még megközelítő épülettel sem. A kongresszus központjának számító sport- és kultúrpalotában tolmácsberendezések, rövidhullámú rádióvevő készülékek segítségével a világ főbb nyelveinek valamelyikén figyelemmel követhették a résztvevők az előadásokat, felszólalásokat. Sajnos, a más helyeken tartott rendezvényeken, ahol nem fordították tolmácsberendezéseket az előadásokat a fontosabb világnyelvekre, ha valaki a felszólaló angol vagy francia nyelvén (ez a két nyelv volt a hivatalos) nem értett jól, nem tudta nyomon követni megfelelően az előadók gondolatait.

A kongresszus küldötteit

Pártvezetés magasabb fokon

Irta: Győri Ímre

maradottság vagy torzulás, a pártmunka módszereinek és stílusának felszínes megértése, és gyakorlata, a helyi párttevékenység gyengesége, a kulturális életben tapasztalható ellentmondások körüli zajos viták és ellenérzések diktálhatnak csak ilyen véleményt, hiszen társadalmunk többsége természetesnek tartja a szocializmust, egyetért azzal, elfogadja a párt vezető szerepét, követi a párt szavát.

Nem érvényesülnek a pártvezetésben a korábbi adminisztratív eszközök, ez igaz. Ezekből azonban már a IX. kongresszusi előbb elhatárolta magát pártunk. Történelmünkben bebizonyosodott, hogy az új politikai tartalom új módszereket és új stílust követel a pártmunkában is. Tarthatatlan tehát az a fajta megítélés, hogy valamiféle összefüggés lenne a társadalmi demokratizmus gazdagítása, a tömegszervezetek, állami szervek, gazdálkodó egységek önállóságának növekedése és a párt vezető szerepének vélt elhalványulása között.

A szocialista építés magasabb fokán a pártvezetésnek is magasabb fokon kell érvényesülnie, oly módon, ahogyan ez végebe is ment: a túlzott operativitás helyett az elvi irányítás lépett előtérbe; a társadalmi kérdések gondos, tudományos igényű elemzése és a határozatok végrehajtásának alaposabb ellenőrzése vált megszokottá. S mindezt — az új módszer- és stílusbeli normákat — ismét maga a párt tette kötelezővé, elvi megfontolásból. Irányítótevékenységének új vonásait maga határozta meg; és úgy éreztük, hogy a döntés sok időt igénylő végrehajtása pozitívan halad.

A IX. kongresszus útmutatásai és legutóbbi megyei pártértekezletünk elgondolásai ebben a keretben alapvetően megvalósultak. Hibát követnénk azonban el, ha az eredmények elhalványítanánk munkánk gyenge pontjait, s a X. kongresszus irányelveinek távlatokat adó fényében nem azt vizsgálalnánk, hol kell javítani, jobban dolgozni, a lemaradásokat pótolni, a torzításokat kiküszöbölni, vagy egyszerűen felfejleszteni, felnőni az új, megnövekedett követelményekhez. A nagy-szerű fejlődés mutatói mellett sem feledkeztünk meg arról, hogy megyénkben az ipar termelékenysége elmarad az egyébkénti sem magas országos szinttől. A termelőszövetkezetek egynegyede még gyenge, és ezeket — de igen sok megerősödött is — most igen-igen próbára teszi az ideai rossz időjárás. Adósságunk van lakásépítési tervünkben, a belvízrendezés és az öntözéses művelés kiterjesztése sem halad megfelelő ütemben a mezőgazdaságban. Elmaradunk még az országos átlagtól az általános iskolákban tanulók szakrendszerű oktatásában. Számvetésünk készítésekor tehát megállapíthatjuk, hogy van még mit tennünk határozataink megvalósítása érdekében. De mindezeket a gondokat azzal magyarázni, hogy a párt vezető szerepe csökkent volna — egysze-

rűen hamisítás, merő ellentmondás. A dinamikus fejlődés gondolai ezek, noha kétségtelenül sokat tehetünk a pártvezetés elvének még tökéletesebb érvényesítéséért.

Előrehaladásunk fontos lendítője, a lemaradások pótlásának nagy tartaléka, a torzítások kiküszöbölésének jó fegyvere lehet, ha hatékonyabban valósítjuk meg egész társadalmi életünkben a párt vezető szerepét, s ennek objektív feltételei egyre kedvezőbbek. A pártirányítás, a pártvezetés elvei pontosan körvonalazottak, nemcsak a Szervezeti Szabályzatban, hanem a pártkongresszusok és a Központi Bizottság számos határozatában is. A gyakorlati megvalósítás azonban még valóban sokszor akadozik, különösen a pártmunka alsóbb szféráiban. Mégsem lehet vitás, hogy a tendencia nemhogy ellentétes lenne a IX. kongresszus határozatával, hanem éppen a határozat érvényét és végrehajtásának eredményességét igazolja.

A IX. kongresszus határozatai feladatul állították egyebek között az állami szervek és a tömegszervezetek önállóságának növelését. Ez mindinkább megvalósul. Tapasztalataink arról tanúskodnak, hogy nagymértékben a pártbizottságok helyes módszereitől, irányítótevékenységük színvonalának növekedésétől függ, hogy a tanácsok nagyobb önállóságuk mellett a párt politikájának szellemében tevékenykedjenek, s nagy felelősséggel, kezdeményezőkésséggel mind jobban megfeleljenek hatalmi, közigazgatási és önkormányzati szerepüknek. A szövetkezetek gazdasági megerősödésével párhuzamosan önállóságuk erősödése is végebe ment a IX. kongresszus óta. Korábban a pártirányítást látólag egyszerűsítette, hogy például a kisipari termelőszövetkezetek országos és középírányító szervei — amelyek hatósági feladatokat is elláttak — a demokratikus centralizmus elvére támaszkodva, ha kellett, centrális nyomással, adminisztratív úton is érvényt szereztek akarataknak, a pártvezetésnek. A termelőszövetkezetek esetében lényegében a tanácsok közvetítésével történt ugyanez. Más kérdés, hogy az ilyen módszer mennyire hozott érdemi eredményeket és mennyiben volt formális és milyen mértékben gyengítette a szövetkezetek kezdeményezését, csorbította önkéntes társulási és szövetkezeti jellegüket. Most, amikor a szövetkezetek joggal hivatkozhatnak önállóságukra, az itt dolgozó kommuniszták kiállása, példája, meggyőző munkája szükséges. Ha ez hiányzik, előfordulhat egy-egy kérdésben helytelen döntés, a közösségi, a népgazdasági érdek háttérbe szorítása. S minthogy ilyen valóban előfordul még, az okokat kívülről keresők le is vonják a „következtetést”: csökkent a párt tekintélye, befolyása.

Lényegében a IX. kongresszus óta változtatott pártunk a szakszervezetek pártirányításának módszerein is. Megszűnt az a gyakorlat, hogy a szakszervezetek egésze vonatkozóan szülessen párthatározat. A párthatározatok csak a szakszervezetben dolgozó kommunisztákra kötelezőek. Ennek szellemében változott, módosult az alsóbb pártszervek szakszervezeteket irányító munkája is. A mostani irányítási módszer több „befektetést”, elvi meggyőzést igényel, de ez hatékonyan megtérül a szakszervezeti szervek felelősségének és kezdeményezőkétségének növekedésében. Abban, hogy nemcsak a népszerűbb érdekvédelmi feladatokat vállalják, hanem a termelés fejlesztésével, a munkafegyver erősítésével összefüggő „rázósabb” kérdésekben is határozottan állást foglalnak.

Minél távolabb vagyunk azonban a Központi Bizottságtól, annál több még a tennivaló a pártvezetés módszereinek, formáinak a társadalmi fejlődéssel összhangban történő tökéletesítésében és gyakorlásában. Munkánk gyengéi közé tartozik, hogy még nem tanultuk meg jól: az állami, gazdasági, tömegszervezeti szervek számára adott nagyobb önállóság akkor váltja be a hozzáfűzött reményeket, ha a pártirányítás elvi természetét és az ellenőrzés következtetését. Előfordul még, hogy erről megelégednek egyik-másik helyen, és részletekbe menő praktikus határozatokhoz hoznak, így akarva-akaratlanul más szervek helyett dolgoznak, fel-

mentve az ott dolgozókat a kezdeményezéstől és felelősségtől.

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a párt határozatait csak a kommunisztákra, s nem az állami vagy tömegszervezeti vezető szervekre kötelezők. A kommuniszták hivatása a párt politikáját, határozatait — amelyek kifejezik a nép valódi érdekeit — meggyőzéssel elfogadtatni a pártönkivüliekkel is, s e politika végrehajtására megnyerni a dolgozókat. A pártirányítás helyes gyakorlatában tehát a meggyőzésnek, a politizálásnak jut a nagyobb szerep. Sokak számára persze az volt a kényelmesebb, amikor a párt határozatait minden meggyőző szó nélkül egyszerűen kötelezőeknek, sőt utasításnak tekintették, méghozzá mindenki-re vonatkozóan.

Akadnak, akik az elvi irányítást és a párt útmutatásait nem fogadják kellő felelősséggel, a pártellenőrzést vagy a beszámoltatást zaklatásnak tekintik. Ezekre a jelenségekre azért is fel kell figyelni, mert társadalmunk demokratizmusának kiteljesedése közepette a centrális érdek és akarat megvalósításának legfőbb eszköze a megfelelő színvonalú pártvezetés és ellenőrzés lehet.

Most, amikor előtérbe kerülnek a tanácsok munkájában az önkormányzati jellegű feladatok, amikor a különböző szövetkezetek önállósága teljesebb lett, amikor a gazdasági egységek vállalati önállósága fokozódott, még tovább növekedett a pártszervek és a pártalapszervezetek szerepe és felelőssége. A pártélet alapegységeiben válják tartalmasabbá, érdekesebbé a munka. Ez nélkülözhetetlen. Ez az alapszervezetek gondja, de változtatni, jó irányban előrelepni korántsem töltük, hanem döntően az őket irányító felsőbb pártszervektől függ.

Önkritikusan megállapíthatjuk, hogy a megyei, járási, városi és a többi pártbizottság munkája még mindig nem elegendő az alapszervezetek segítségére, irányítására koncentrálni. Természetesen ezeknek a párttestületeknek feladatuk és felelősségük irányelveket kidolgozni a tanács munkára, a gazdaság fejlesztésére, a kulturális élet, a közoktatás, az egészségügy színvonalának emelésére vonatkozóan. Feladatuk a különböző központi és helyi párt-, állami, gazdasági, tömegszervezeti vezetőkkel való szoros kapcsolat megszervezése, a munka koordinálása. De nem elegendő, hogy a munka túlnyomó részét éppen az ilyen tennivalók jelentik, és arra már kevés idő maradt, hogy az alapszervezetek vezetőségével, tagjaival mindennapos kontaktus alakuljon ki. Ha előre akarunk lépni, fel kell ismerünk, hogy itt javítanunk kell munkánkon. Az alapszervezeteket kell önállóbbá kovácsolnunk, hogy minden helyileg döntő kérdésben ki tudják alakítani a párt politikája szellemében a maguk álláspontját és megfelelően érvényre is tudják azt juttatni.

A pártalapszervezetek megyénkben is egyre inkább a pártirányítás helyes elvei és módszere szerint dolgoznak. A párt új munkastílusa szerint dolgozni első sorban politikai kérdés, de egyben káderekérdés is, amely összefügg a szemlélettel, valamint a képességgel, amely szükséges, hogy a párt politikáját a káderek, a vezetők megfelelően alkalmazzák és végrehajtsák tudják. A most lezajlott vezetőségválasztások — de majd a pártértekezletek is — azt a célt is szolgálják, hogy belülről teremtsük meg annak feltételeit, hogy a pártmunka mindenütt a magasabb követelmények szintjére emelkedjék. Éppen ezen fordul meg egy-egy alapszervezet tekintélye, megítélése a párttagok és a pártönkivüliek körében. Nemcsak az alapszervezetek vezetőségének és a taggyűléseknek, mint kollektívának nő a szerepük és jelentőségük napjaink feladatainak megoldásában, de minden egyes kommunista, minden párttag helytállására is szükség van.

A szocializmus teljes felépítésének menetében újraértékelődnek a pártszervek, az alapszervezetek abból a szempontból, hogyan álltak és állják meg helyüket, a magasabb fokon végzett munka követelményei közepette. A mérce maga az élet. Ahol eredmények, sikerek születtek, ahol a dinamikus fejlődés jellemző, ott felismerhető a pártszervezetek jó munkája; ahol kudarcok érnek bennünket, visszaesés vagy pangás tapasztalható, ott még csak jelszó maradt a magasabb színvonalú pártvezetés.

A X. kongresszus előtt készített mérlegéből a szempontból egyértelműen pozitív. Pártunk tevékenységét nagyra értékeli egész népünk. Tudjuk azonban azt is, hogy ezt az elismerést nem szabad megosztani. A helyi pártszervezetek tekintélye, jó vagy gyengébb munkája erősíti vagy halványítja a pártunkat övező megbecsülést.